

Izhaja

vsak četrtek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu lista „Mir“
v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 11. do 12. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure
popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni
strani lista napišejo, druga
stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor
priložiti poštno znamko.

MIR

Glasi lo koroških Slovencev.

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

Upravništvo lista „Mir“
v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
vnaprej.

Za inserate se plačuje po 20 h
od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXXV.

Celovec, 11. februarja 1916.

Št. 6.

Kaj pravijo naši sovražniki.

Sazonov — Stürmer — Poincaré — Salandra.

Kadar govoré visoke glave, katerim je izročeno državno vodstvo, vsako besedo dobro premislijo, predno jo izgovoré. Njihove besede se požirajo, in vsakdo si prizadeva, da bi iz njih razbral, kar je v njih bolj prikrita, skrivnostnega. Ker vsega, kar taki gospodje govoré, svet ne verjame, ker marsikatera njihova beseda hoče nekaj drugega povedati in doseči, kakor bi pomenila na jeziku navadnega smrtnika. Vsekako so pa besede, izgovorjene od kakega ministrskega predsednika ali zunanjega ministra, če so govorjene za javnost, važne in za presojo položaja v dotični državi merodajne. Res je sicer, da je vse govorjenje prazno, kadar odločuje meč in ne beseda, vendar se govorov vodilnih državnih oseb v nobeni državi ne sme podcenjevati; četudi mogoče ljudstvo ali vsaj večina prebivalstva drugače misli kakor kak ministrski predsednik, merodajen je vendar, vsaj zaenkrat, le on in ne ljudstvo, in zgodilo se bo le to, kar hoče on. In to ne velja morda samo za države, kakor je Rusija, kjer se ne povprašuje veliko, kaj da meni ljudstvo, ampak kolikortoliko tudi tam, kjer je ljudski vpliv na vlado tako velik, da je vlada od večine ljudstva popolnoma odvisna, kakor n. pr. na Angleškem in Francoskem.

Zato tudi govorov vodilnih mož v sovražnih državah ne moremo prezreti, če si hočemo biti na jasnem o namenih in načrtih dotičnih držav. Seveda nam niso v vojnem času na razpolago celotni taki govori iz sovražnih nam držav, ampak le v toliko, kolikor jih dobi in nam jih poda naš korespondenčni urad. Zadnji čas, ko je pri nas uspešno govoril meč in naši sovražniki niso imeli uspehov na bojiščih, so se v pomirjenje javnega mnenja oglasili zopet vladni gospodje v sovražnih državah. Najvažnejša je pač izjava ruskega zunanjega ministra Sazonova, ki je za slabi vojaški položaj četverozveze značilna.

Sazonov je sprejel zastopnike petrograjskih časopisov in jim je podal celo vrsto izjav:

O Črnigori ne more ničesar reči, ker še nima posameznosti, ki jih pa od dne do dne pričakuje. Meni pa, da je bil del črnogorske armade s srbsko vred odposlan in je na tem, da se nanovo organizira. Mogoče bi še s hrabrimi srbskimi četami služil skupni stvari.

Sazonov je priznal, da je položaj na Balkanu vsled katastrofe srbske armade, ki je imela za Črnogoro hude posledice, brezupen. Sedanji položaj na zapadnem Balkanu pa da ni konečen, ker usoda balkanskih držav je z usodo zaveznikov tesno združena. Minister da je prepričan, da pridejo za Srbijo in Črnogoro boljši časi, da je čas njihove preizkušnje le prehod in da bo končan s triumfom skupne, pravične stvari zaveznikov.

O Grški je rekel minister: Ta dežela varuje nevtralnost, pa drugo vprašanje je, če je ta nevtralnost prostovoljna ali ne. Upati pa je treba, da bodo dobro umevani interesi grški vladi bralnili, začeti zavezancem sovražno politiko.

Naši odnošaji do Romunije, je izjavil nato minister Sazonov, so povsem povoljni in prej ko slej prijateljski. V teh zadnjih časih je javno mnenje v Romuniji prešlo v strah pred sovražnimi in grozilnimi dejanji od strani osrednjih držav, ki si še vnaprej izredno prizadevajo, da dobe Romunijo na svojo stran. Pa gotovo se pametni in modri Romuni zavedajo, da svojih narodnih želj ne morejo uresničiti skupno z osrednjimi državama. To vse zadostuje, da se razume, da bo

Romunija ostala nevtralna. Začasne bojazni pa, da bi osrednji državi mogli sovražno nastopiti zoper Romunijo, bojazni, ki so romunsko prebivalstvo vznemirjale, niso bile čisto prazne. Sedaj so se pa precej zmanjšale.

Konečno je govoril minister Sazonov nasplošno o dobrih odnošajih Rusije do nevtralnih držav. V posameznem je omenil švedsko-ruske odnošaje in rekel, da se kar naprej utrjujejo, kljub naporom Nemcev, motiti jih. Naše prijateljstvo s Švedsko, je rekel minister, ni samo v medsebojnih simpatijah, ampak ravnotako v pravem razumevanju obojestranskih koristi. Jasno je, da je na Švedskem kakor tudi drugod šovinistično (prenapeto) gibanje. Mogoče je, da Švedska smatra za potrebno, urediti obrambo svojih mej, pa z vso gotovostjo lahko izjavimo, da jih ni treba braniti proti Rusiji in da so od te strani njene meje popolnoma varne. Sazonov ni zanikal nekega razburjenja, ki je nastalo na Švedskem vsled ukrenitev Anglije s konterbandnim blagom, in je izjavil, da je Angleška prisiljena v obrambo svojih interesov zahtevati, da se nemška trgovina s konterbandnim blagom uniči. Razen tega se Angleška zelo trudi, da pri tem ne škoduje interesom nevtralnih držav. V teh razmerah je upati, da se bodo končno vsa nespornost odpravila. Minister je označil za značilno, da se Nemčija, ki ima na Švedskem velike simpatije, s svojimi ukrenitvami na morju kaže manj obzirno kakor Angleška, ampak brez milosti nevtralne ladje, pogostoma tudi švedske, potaplja. Nemčija izraža pozneje svoje obžalovanje, s čemer se seveda krivica ne popravi.

O odnošajih do zaveznikov je rekel Sazonov, da so njihova dejanja in interesi enotni. Da bo ta enotnost še bolj popolna, se je v Parizu sestavil vojaško-političen odsek, ki je že ugodne reči dosegel. Minister je nameravano potovanje ruskih odposlancev na Angleško živahno pozdravil, ki da jo ima za posebno važno. Vse vesti, da se Angleška vojske premalo udeležuje, ki jih širijo sovražniki, da bi zasejali razdor, da niso resnične. Treba si je le predočiti, da znašajo angleške izgube 25.000 častnikov in 600.000 moč. Velikanske žrtve zvestega zaveznika Francoske so le preveč znane, da bi bilo treba o tem govoriti.

Poseben mir za nobenega zaveznika ni mogoč, ker ne gledé na življenske interese zaveznikov, ki zahtevajo boj do skrajnosti, bi si noben politik v zavezniških državah ne upal, izdati časti in dolžnosti in prelomiti slovesno dane obljube in izjave. Sicer pa bi že zato nobeden od zaveznikov ne mogel skleniti posebnega miru, ker bi pomenilo to toliko, kakor uničiti svoj ugled pri narodih. Boj se mora tudi zato izvesti do konca, ker je neobhodno potrebno, ustaviti za vse države pogoje, da morejo svoje politično in narodno življenje nemoteno od osrednjih držav razvijati. V to je potrebno, da se Nemčija uniči.

Povprašan, kako dolgo bo še vojska, je rekel Sazonov, on meni, da ne bo več dolgo, ker je Nemčija prva država, ki morda iz finančnih vzrokov ne bo mogla vzdržati vojnega stanja. Minister je pa pristavil, da je kljub temu potrebno, delati velike priprave za poletno vojsko. Skratka, je rekel Sazonov ob koncu, so Rusija in zavezniki polni moči in navdušenja. Njihovo zaupanje na končno zmago se ne samo ne maja, ampak z vsakim dnem raste.

Novi ministrski predsednik.

Ruski ministrski predsednik Goremykin je odstopil in na njegovo mesto je prišel Stürmer. Ta se je nasproti zastopniku „Novoje Vremje“ izrazil, da je njegova politika predvsem napolnjena z edino željo, dovesti vojsko do dobrega konca. Poseben mir ne more rešiti vprašanj, ki so nastali vsled svetovne vojne. Po neki vesti iz Petrograda preko Rotterdama je rekel: Menim, da so slabo poučeni, ki govoré, da je Rusija finančno in gospodarsko omajana. Ruskega naroda ni mogoče premagati.

Ruski zunanji minister in ministrski predsednik sta govorila, kakor pač s svojega stališča morata govoriti, da vzdržita državljane kolikortoliko pri volji; vendar pa iz njihovih izjav ne zveni več tisto zaupanje v zmago, kakor iz prvih Sazonovih izjav. Vendar pa se je Sazonov izogibal kolikortoliko surovega izraza.

Ves drugačen pa je

francoski predsednik Poincaré.

Ta je govoril, četudi samo pri neki slovesnosti, prirejeni od lista „Le Journal“ za vojake, odlikovane z vojnim križcem, takole:

Francoska noče postati žrtev Nemčije. Noče se dati prisiliti v poniževalno podložnost, noče ohraniti samo svojo politično, ampak tudi svojo gospodarsko, moralčno in duševno neodvisnost, ona hoče nedotaknjeno ohraniti svojo kulturo, svojega duha in svoje šege. Četudi so žrtve vojske za Francosko strašne, pa tudi niso nič manjše za zaveznike Francoske, ki tudi ne marajo postati plen germanske požljivosti. Celó nevtralni bi ne mogli ostati nasproti zapletljavi popolnoma ravnodušni, če bi jasno umeli, kaj da so trajne njihove koristi.

Konečno je govoril Poincaré o vojnem cilju in rekel: „Vsi hočemo, da mir naši deželi zagotovi prostost, delo in blagostanje. Da pa se naše enodušne želje uresničijo, je treba, da nam mir, ki našim premaganim sovražnikom predpisuje pogoje, vrne zopet province, ki nas jih je oropala surova sila, da mir razkosano Francosko zopet v celoti združi in da nam podá resno jamstvo proti bojaželjni blaznosti cesarske Nemčije.“

Salandra boli glava.

Italijanski ministrski predsednik je imel v Turinu govor. Senator Ferrero di Cambriano je imel nagovor, v katerem je izrazil zaupanje Turincev, da gre Italija nasproti svojemu cilju in da ne bo mir sklenjen, razen če si Italija zavaruje alpsko mejo in gospodstvo nad eno in drugo obrežje Jadranskega morja in italijanska armada kot zmagovit osvoboditelj vkoraka v Trient in Trst.

Salandra je nato odgovoril, da mu je težko, da na ta blagi nagovor odgovori s primernimi besedami. Tudi on služi idealu v vojni in miru velike, slavne in bogate Italije. Predvsem svetuje turinskim politikom, da ostanejo edini in močni, da danes podpirajo vlado in če treba, sedanjo vlado nadomestijo z drugo. Boj gloda na močeh in mogoče je, da nastopi trenotek, da mora vlada podati se na umikovalne črte.

Tako govori tisti, ki je nad svojo usodo že obupal. Drugi zavezniki še vsaj upajo, Salandra pa obupava, ker dežela gospodarsko silno trpi. Angleška ji ne gre s premogom na roke, na bojišču pa ni uspehov.

Z bojišč.

Na morju.

Oddelek naših križark je dne 3. svečana dopoldne z obstreljevanjem močno poškodoval na italijanskem vzhodnem obrežju kolodvora v Ortone in San Vito, več skladišč in eno tovarno ter porušil železni most čez reko Ariello severno od Ortone. Oddelek se je povrnil nemoteno.

Italijansko in balkansko bojišče.

Naše čete so zasedle Krojo v Albaniji; sicer ni nobenih posebnih dogodkov.

Rusko bojišče.

Dne 7. t. m. se je na celi severnovzhodni fronti začelo živahnejše artiljerijsko streljanje, pospeševano od lepega vremena. Severozapadno od Tarnopola so Rusi v noči od 7. na 8. t. m. ponovno napadli eno naših naprej pomaknjenih infanterijskih oporišč. Posrečilo se jim je, mimogrede začasno udreti, pa so bili v kratkem zopet vrženi nazaj.

Francosko bojišče.

Na zapadnem bojišču se na celi fronti vršijo večji ali manjši boji. Hude artiljerijske boje naznanja nemško uradno poročilo z dne 7. t. m. med kanalom La Basse in Arras, kjer stoje Angleži, in južno od Somme, kjer se boji nadaljujejo. Francozi so tu zavzeli majhen kos jarka, ki so ga pa Nemci s protinapadom zopet iztrgali. — Nemško zračno brodogradništvo je napadlo železniško postajo Poperinge in angleški tabor med Poperinge in Dixmuid. Po več bojih se je vrnilo brez izgub. Poročevalec lista „Vossische Ztg.“ pravi, da je na francoski fronti postalo delovanje živahnejše; če pa pomeni to začetek večje ofenzive, se zdaj ne more še vedeti.

izberno se je obneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega kot najboljšo

bol oblažajoče mazanje

pri prehladu, reumatizmu, gihti, inflekciji, pram, vrtalni in bolesti v hrbtni

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. capaci-
compos.

Nadomestilo
in **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica krom. — 1/2, 1/4, 1/8 —

Dobiva se v lekarnah ali direktno
v Dr. Richter-ja lekarni „Pri mistom lovu“,
Praga, I., Elizabetina cesta 8.

Dnevno raspeštiljanje.

Raznoterosti iz vojne.

Med Nemčijo in Ameriko.

Spor med Ameriko in Nemčijo zavoljo potopa „Lusitanije“ še ni poravnal. Predsednik Wilson je za izpmembo začel ostreje govoriti in zahteval, da Nemčija izjavi, da je s potopitvijo „Lusitanije“ prekršila pomorsko vojno pravo. S tako izjavo pa bi si Nemčija izpodnesla tla za vojno s podmorskimi čolni sploh in je zato ne more podati. Sicer je pa nemška vlada ugodila ameriki v vsem, kolikor je le bilo mogoče. Pričakovati je pa ugodne rešitve tega težavnega vprašanja.

Italijani izpraznijo Drač.

Monakovo, 7. svečana. „Perseveranza“ poroča, da je italijanski ministrski svet sklenil Drač vojaško izprazniti. Le Valono naj bi branila dva armadna zbora in prostovoljci. — „Idea Nazionale“ pa poroča o spopadu avstro-ogrskih predstraž s srbsko poizvedovalno četo ob reki Ismij; Srbi so se morali umakniti.

Ofenziva pri Solunu.

Po zadnjih poročilih se bo začela ofenziva pri Solunu. Iz poročil pa zaenkrat ni mogoče z gotovostjo razbrati, ali začnejo ofenzivo naši ali Francozi in Angleži. „Petit Parisien“ poroča, da stojimo tik pred ofenzivo proti Solunu, na kar kažejo velika gibanja čet pri Dojranu in Bitolju. „Novoje Vremja“ pravi, da se bodo udeležili akcije z velikimi četami tudi Turki. „Times“ poročajo iz Soluna, da se je med francosko in nasprotno predstražo na črti južno od Dojranskega jezera vršil boj; Francozi, ki so bili v manjšini, so se z dvema ranjencema umaknili. Nekateri grški listi si želijo ofenzive proti Solunu, da se iznebijo „sitnih Angležev in Francozov“. Grška tudi ne odpušča vojakov, ampak

vpoklicuje pod orožje še Grke letnikov 1892 do 1914, ki so na tujem. Izvzeti so ti, ki so na Ruskem, Turškem, v Bolgariji in Rumuniji. „Agence Havas“ poroča iz Aten, da je bilo pri zadnjem napadu cepelinovcev na Solun uničenega v Solunu blaga v vrednosti treh milijonov.

Izmenjava invalidnih vojnih ujetnikov med Avstro-Ogrsko in Italijo.

Lugano, 7. svečana. Po rimski „Tribuni“ je bila po posredovanju mednarodnega Rdečega križa sklenjena med Avstro-Ogrsko in Italijo v Bernu pogodba za izmenjavo invalidnih vojnih ujetnikov. Izmenjava se bo začela v začetku aprila.

Beg srbske armade.

(Poročilo srbskega štabnega zdravnika.)

Iz Cetinja se poroča: Mnogoštevilni na črnogorskih tleh od nas ujeti srbski častniki in poročila naših iz srbskega ujetništva oproščenih vojakov potrjujejo, da vesti o strašnem stanju pobegle srbske vojske niso bile pretirane, marveč so stanje srbske armade še boljše slikale kakor je res. Med drugimi sem se razgovarjal s srbskim štabnim višjim zdravnikom dr. Josip Kručićem, namestnikom sanitetnega načelnika srbske vojske. Dr. Kručić je s svojo ženo in s svojimi tremi sinovi ter hčerko spremljal ves beg srbske vojske. Na begu so njegovi sinovi oboleli na vnetju pljuč, drugi se počutijo razmeroma dobro, ker so pol-drugega meseca dni bivali v Podgorici. Srbski štabni višji zdravnik mi je o begu srbske vojske sledeče poročal:

Tri dni, ko je bil Belgrad strašno obstreljevan, sem se nahajal v glavnem mestu srbske kraljevine. 24. septembra po starem koledarju sem dobil povelje, da predam bolnišnico ameriškemu odposlanstvu. Svojo družino sem poslal naprej z vozom, sam pa sem s svojim spremstvom šel peš preko Mladenovca v Kruševac. Tam sem dobil povelje, da uredim poljsko vojno bolnišnico. Komaj sem z delom začel, je prišlo povelje, da moramo tudi Kruševac izprazniti. Otedaj nismo imeli več miru ne počitka. Preko Kraljeva smo bežali skozi Novopazarski Sandžak, zdravniki, osebe iz bolnišnice, čete in oddelki trenja.

Sredi bežičih čet so bile žene, otroci in starci. Mnogi bi bili radi doma ostali, ali orožniki so dobili povelje, da morajo takoj vsa mesta izprazniti. Kdor ni hotel iti, so mu grozili in pripovedovali, da bodo napravili Avstrijci grozno klanje. Žalostno in počasi so se pomikale naprej te vrste. Na dan smo mogli prehoditi komaj kakih dvanajst kilometrov. Čim dalje smo šli, tem večja je postajala revščina. Mnogi so med potom brez vsake pomoči obležali. Ko smo prišli do Peči, so razpadli vsi vozovi in poginili vsi konji. Moja žena in hčerka ste morali hoditi peš. Pred Pečjo smo dobili zadnje povelje, da se moramo vsi povrniti k diviziji, pa živa duša ni vedela, kje na svetu da se nahaja divizija. O disciplini ni bilo več govora. Ako smo česa vprašali poveljnike, so z ramami zmigavali. Vsi so mislili, da je najbolje, da beži vsak, kamor pač zna in more, ker je itak vse izgubljeno in se nobenemu ne more več pomagati. Ko je vojska dospela do črnogorskih brd, je postala revščina naravnost neverjetna. Na dan je po trideset do štirideset ljudi gladu umiralo. Samo za ogromne vsote denarja smo mogli dobiti nekaj živeža. Po mojih računih sem na potu od Belgrada do Cetinja potrošil 5600 frankov.

In to ni veliko, če se upoštevajo strašne cene, ki so jih Črnogorci zahtevali za živež in prenočišča. Za prenočišče v kakem podstrešju, na ušvi postelji in gnili slami sem plačal 15 do 20 frankov. Žena štabnega višjega zdravnika mi je pokazala kos turščičnega kruha, za katerega je dala pet frankov. Kruh je bil strašno trd in pokvarjen in ni bil vžiten. Njen mož je nadaljeval svoje pripovedovanje, kako da so potovali med črnogorskim hribovjem:

Borili smo se z velikimi težkočami sveta, ker prehodnih potov skoro nič ni bilo, in iz Cetinja smo prišli v Podgorico. Hodili smo peš ali se vozili na volovskih vozovih. V Podgorici so na hitro roko sestavili transporte avstro-ogrskih ujetnikov, ki so jih odvedli v Albanijo, kjer so jih uporabljali za gradnjo cest. V Belgradu je ostalo, kolikor mi je znano, več tisoč bolnih in ranjenih ujetnikov. Usoda ujetnikov je bila enaka usodi naših lastnih vojakov.

Štabni višji zdravnik je povedal, da je med potjo srečal vojvoda Putnika. Bolan je na nadihu in so ga morali nositi. Kam da se je Putnik podal, ne ve. Svojo plačo je dobil do novega leta, potem se je podal v Skader, misleč, da najde tam koga od srbske vlade, ki bi mu mogel izplačati plačo. Ali v Skadru ni bilo nobenega več, ko je prišel tja. Kaj je bilo potem z njim, ne vem. Tudi srbska vlada ničesar ne ve o vojvodi.

Vojaško pismo.

Kadet J. F. piše svojemu prijatelju:

18./I. 1916.

Dragi! Zakaj se nič ne oglasiš? Novo leto se je zame slabo začelo. Z izleti v Celovec je popolnoma konec! Tudi prijetno „dobrojesti“ in piti je reklo — adijo! Pa kako hoče tudi drugače biti, ko smo zdaj privandrali iz lepe doline med takšno skalovje in sneg, v od sovražne artiljerije ogrožene postojanke. Pred nami prepad, v katerem biva sovražnik, za nami skala, od koder frčijo večkrat kameni v naše jarke. Veš, edino kajenje in branje pomaga nekaj proti vsak dan večji nervoznosti...

Spomni se mene, dragi V., večkrat v cerkvi, ki je že čez četrta leta nisem videl.

Kaj češ, človek je baraba — ali pa postane! Če bi imel kakšne interesantne članke ali kaj drugega, bi se ti priporočal.

Noč je in od spodaj se sliši škrlbljanje italijanskih konj, ki nosijo polentarjem menažo. Danes bi te rad imel tukaj, da bi opazoval, kako je naša težka artiljerija metala pogubo na pod pa ropotajo naše strojne puške — peklenški teater!

Da si mi zdrav! Ves Tvoj J. F.

Dnevne vesti.

Župnik Fr. Muršič †. Dne 28. jan. je umrl v Framu na Spod. Štajerskem tamošnji župnik č. g. Franc Muršič, šele 49 let star. Vnetje pljuč in možganske mreže, katero je dobil na poti v plansko šolo, je strlo njegovo, v zadnjem času vsled preganjanj oslabiljeno telo in mu uničilo življenje. Rajni gospod je bil vseskozi vzoren duhovnik, v cerkvi in zunaj cerkve zelo delaven. Ljubezni do Boga, cerkve, domovine, do našega ljudstva in našega materne jezika je bilo posvečeno vse njegovo življenje. Da taki može najdejo tudi nasprotstvo, čeprav sami nikogar ne sovražijo, je razumljivo. Tako je bilo in tako bo ostalo vedno. Samo puhle repe se nihče ne dotakne. Povodom njegove smrti je pisal „Grazer Volksblatt“: „Župnik Muršič je dobroznan iz časa preganjanja katoliške duhovščine na Spodnjem Štajerskem ob začetku vojske. Bil je dolgo časa v graški deželni jetnišnici interniran in je imel proces, v katerem je bil obdolžen razžaljenja Veličanstva. Toda dokazalo se je, da je bil popolnoma nedolžen. Zavoljo strašnih preganjaj, razburjenj in grdih denunciacij v zadnjem času njegovo telo ni več imelo odporne sile proti bolezni, ki ga je pred tednom napadla. Muršič je bil izrazita osebnost v vrstah lavantinske duhovščine. Bil je goreč organizator, vrl voditelj slovensko-krščanske mladine in posebno priljubljen kot pridigar. Bil je stalen spremljevalec spodnještajerskih romarskih vlakov in je mnogokrat v znanih romarskih cerkvah pridigoval s svojim daleč do nečim glasom. Posebno rad in velikokrat je pridigoval v Marijinem Celju. Žal, da svet mnogokrat ni hotel poznati njegovega plemenitega srca. A kdor ga je poznal, bo brez pretiravanja priznal: Z župnikom Muršičem smo pokopali enega najboljših spodnještajerskih duhovnikov.“ Svetila mu večna luč!

Sodalitas ss. Cordis Jesu ima dne 17. t. m. ob 2. uri popoldne svoj sestanek v Celovcu.

Cerkvene vesti. Prestavljena sta gg. provizorja Jakob Kalan z Ojstrice v Gorenče in Jožef Fein iz Gorenč v Melnice.

Dva samomora v Celovcu. Dne 5. t. m. zjutraj se je v Jezernikovi ulici št. 8 v svojem stanovanju v desno sence ustrelil hišni posestnik in finančni koncipist dr. Jožef Fillafer, star 28 let. Našli so ga mrtvega, ležečega ob postelji. Zraven njega je ležal revolver. V pismu, ki ga je zapustil, navaja bolezen na ledvicah za vzrok samomora. Na njegovo željo se je truplo prepeljalo v Monakovo, da se sežge. — Dne 6. t. m. proti desetim dopoldne se je na svojem stanovanju ustrelil v desno sence pravni praktikant dr. Fric Felfernig. Našli so ga mrtvega. Prideljen je bil celovškemu deželnemu sodišču in šele 27 let star.

Uboj. Na Osojski gori je bil dne 4. t. m. ubit in oropan posestnik Jožef Brandstätter. Storilca še niso dobili.

Slovenski rojak g. dr. Fran Žižek, tajnik v trgovinskem ministrstvu in docent za statistiko na dunajskem vseučilišču, je imenovan za profesorja na vseučilišču v Frankfurtu.

„Pozdrav iz domovine“ se imenuje majhen listič, ki je začel izhajati v Ljubljani za slovenske vojsake. Pošiljal se jim bo na bojišče v večjih množinah zastoj. Kdor ga hoče naročiti posebej na svoj naslov — lahko ga naroči tudi domači za svoje vojsake — naj pošlje za četrta leta 50 v. Pošlje se tudi lahko v znakmah. Prostovoljni darovi in naročnina za list se pošilja na naslov: „Pozdrav iz domovine“, Katol. tiskarna, Ljubljana.

Masaže, vdrgnenja in umivanja s Fellerjevim bolečinu tolažečim, poživljajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn.

"Elsa-Fluid"

se obnašajo po poročilih v več nego 100.000 zahvalnih pismih za prav posebno dobrodejna in uspešna pri telesnih in

proti bolečinam v udih.

12 steklenic franko 6 kron, 24 steklenic franko 10 K 60 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 67 (Hrvaško). Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice z zn. „Elsa-kroglice“ 6 škatljic franko 4 K 40 h, 12 škatljic franko 8 K 40 h.

Naši fantje pri zavzetju Lovčena. Na ruskem, na laškem, na francoskem, na dardanelskem, na srbskem, na črnogorskem bojišču, povsod, prav povsod so se sijajno borili naši slovenski fantje. Povsod, pri vseh branjah so zelo spretni in porabni, v boju pravi junaki, in v celi armadi gre o njih v vsakem oziru najboljši glas. Udeležili so se tudi naskoka na Lovčen. O tem piše brat kranjskega deželnega poslanca g. Pibra, kakor poroča „Slovenec“, med drugim tako-le: „Dragi brat! Zopet Ti pišem izpod — ne več črnogorskega, nego izpod našega imenitnega Lovčena. Naš je! Meni se zdi sedaj še bolj orjaški, nego je bil preje. Marsikdo si je mislil: to bo težko delo. A jaz ti odkrito povem, da nam je bila to igrača: kar naenkrat je bila naša hrabra infanterija na vrhu in se smejala po belem prevzet-nežu. Pri tej borbi sem tudi jaz sodeloval; imeli smo strašno vreme: sneg, dež in vse drugo, kar bi ne bilo treba. Črnogorci so se bili zakopali v skale, toda iti so morali iz njih, ali pa za večno ostati v njih. Naše topništvo jih je neusmiljeno obdelovalo. Tega ognja ni mogoče opisati, to si more predstavljati le tisti, ki je sam slišal in videl. Mi bi ne bili tu razbili samo Črnogorcev in Srbov, nego tudi Francoze, Angleže in Italijane, ako bi bili gori. Nič ne lažem, če rečem, da je dobil na Lovčenu in v okolici vsak posamezni kamen svoj strel iz topa. Borili so se proti nam vsi Črnogorci, od 12. do 70. leta, a ne samo moški, nego tudi ženske. Na celi fronti smo imeli zelo malo izgub; ako rečem 800 ranjenih in mrtvih, sem veliko rekel.“

Isa Boljetinac res mrtev. Bog ve koliko krat so časopisi že poročali, da je znani albanski voditelj mrtev, pa vsakokrat se je pozneje pojavil tupatam. Sedaj bo pa menda res le mrtev. „Reichspost“ poroča namreč iz Cetinja: Ko je iz Cetinja pobegli kralj Nikolaj zapustil Podgorico, je v prvih trenutkih izbruhnila velika brezglavost. Stradajoči črnogorski vojaki so skupaj s sodrgo napadli državna skladišča in tobačno tovarno in iskali živil. Mohamedanski orožniki so skušali vzdržati red. Kraljevič Mirko sam se je obrnil na naše čete za pomoč. Orožniki so pobirali orožje. Mohamedanski orožnik je pozval Isa Boljetinca, naj izroči revolver, ki ga je imel za pasom. Isa Boljetinac se je s svojima sinovoma branil izročiti orožje ter je šel z orožnikom na prefekturo, kjer so hoteli Albancem siloma vzeti orožje. Neki orožnik je poklical na pomoč dva črnogorska vojaka, katerih enega je eden Boljetinčevih sinov takoj ustrelil. Nato je orožnik ustrelil starega Boljetinca in dva njegova sinova.

Rdeči križ. Spominski listi. Ker se množijo stroški „Rdečega križa“ vsled vsestranske svetovne vojne, dohodki pa vedno bolj padajo — sklenilo je osrednje vodstvo avstrijskega Rdečega križa na Dunaju, iskati si nov vir dohodkov. Izdalo je lične, umetniško izdelane tako zvane „Spominske liste“ — enake vrste, v razni velikosti v vrednosti in sicer komad po 2, 10 in 50 K. Izdani so v jezikih vseh narodov avstrijske monarhije. V slovenskem oziroma v nemškem jeziku izdelane „Spominske liste“ ima v zalogi edino le pisarna deželnega in ženskega pomožnega društva Rdečega križa za Kranjsko v Ljubljani, Strošmayerjeva ulica št. 1 (II. državna gimnazija) I.

nadstropje soba 51. V Ljubljani sprejemajo naročila tudi Katoliška tiskarna, Katoliška bukvarna, Narodna knjigarna in trgovine: Kleinmayr in Bamberg, Kongresni trg; Kollmann, Krisper, Mestni trg; Mathian, Dunajska cesta; Pevalek, Židovska ulica; Regoršek, Stritarjeva ulica, Schwentner, Prešernova ulica. Slovenski spominski listi naroče se lahko pri zato naprošenih uredništvih izvenljubljskih slovenskih listov: „Edinosti“ v Trstu, „Mira“ v Celovcu, „Straže“ in „Slovenskega gospodarja“ v Mariboru, kjer leže vzorci. — Naročnina po 2, 10, 50 K založiti se mora takoj pri naročbi. Slovenci, farni, občinski uradi, denarni zavodi, društva, sezite po „Spominske liste“, ki so kras vsakega stanovanja in urada. Pomagajte, da se pomnože dohodki Rdečemu križu, ki toliko žrtvuje za naše ranjence in bolne junake, kateri so polni hvale za njim po Rdečem križu storjene usluge na bojnem polju in v zaledju. V Ljubljani, 11. januarja 1916.

Žalujoči materi.

Zakaj žaluješ, plakaš mati, Ne plakaj, oj junaška bodi, Pač sin je Tvoj tam v boju pal, kot sin je Tvoj edini bil: ostala si na svetu sama. Junak je pal in kot junak je Ne! Bog je s Tabo še ostal. za domovino kri prelil.

On vidi Tvojo bol neizmerno, Prešli Ti bodo trpki dnevi in blagoslovlja Te z višin, življenja tega in potem pred Njim pa s palmo, glej, Plačilo pride. V Bogu svetniško večno? kleči in prosi zate sin. se s sinom združita v objem.

Klic ljudstvu.

„Zakaj je vojska ta, zakaj?“ Preveč je greha in le greh si stavi marsikdo vprašaj. „Zakaj že vendar se ne neha?“ Ko boste zanj se spokorili, Odgovor se glasi: pa prejšnja bo blaginja spet, Zato, ker še preveč je greha. se mirni časi povrnil.

Jožef Mohor, invalid.

Padli so za domovino naslednji vojaki
7. pešpolka: Volavčnik Janez iz Škocijana (okr. Velikovec) 15. avg., Lesjak Gašpar iz Medgorij (Celovec) 31. maja, Cotič Stanko iz Pulja 21. jan., Vejvoda Jožef iz Pribrama 2. dec., Janoušek Jož. iz okr. Benešov 2. dec., Ostroman Anton iz Mal. Lošinja 8. nov., Cek Anton iz Hrušice, okr. Podgrad, 11. nov., Tergr Pavel iz Anabichla, 23. nov., Tronegger Martin iz Solkovega (Cel.) 23. nov., Dugelin Emil iz Špitala, 24. nov., Rožič Alojzij iz okr. Tržič na Gor., 24. nov., Predony János iz okr. Hunyad na Ogr., 24. nov., Pirona France iz Trsta, 24. nov., Jantschge Leop. iz Šmarjete (Velikovec) 2. dec., Sticha Franc iz okr. Selčan (na Češkem), 2. dec., Pingist Benjamin iz Solkovega (Himmelberg) (Cel.) 3. dec., Mayrobnig Franc iz Krivevrbe, 6. nov., Hubist Jožef iz Velikoveca, 7. nov., Ošmalc Jaka iz Škocijana (Velik.), 7. nov., Gregori Jožef iz Bekštanja (Beljak), 8. nov., Bailo Peter iz Tirol (Tione), 9. nov., Černko Janez, Djekše, 10. nov., Leiner France, Prevalje (Velik.), Benčič Karel iz Pomjana v Istri, 10. novem., Pleschutzni Janez, Kraigerberg, (Št. Vid), 10. nov., Trattni Janez, Radentheim (Špital), 11. nov., Briešni Kristijan iz Bele (Velik.), 11. nov., Stangl Ferd. iz Kotmarevasi, 12. nov., Kuttig Franc iz Dhorš (Celovec), 15. nov., Copot Jože, Mauthen (Šmohor), 18. nov., Schoas Henrik, Gradež (Št. Vid), 9. novem., Enzi Pankrac, Blato (Velik.), 10. nov., Samselnig Mat., Djekše (Velik.), 10. nov., Oberlojer Jakob, Dellach (Špital), 10. nov., Just Miha, Glinje (Celovec), 10. nov., Lesacher Jožef, Bistrica ob Dravi (Beljak), 10. nov., Pavlič Franc, Labud (Volšperk), 10. nov., Tadeo Jakob, Trst, 10. nov., Horack Jože iz Kosteleca (na Češkem), kadet v rez. Apriešni Franc, Celovec, 23. nov. (poročali smo, da je ranjen ostal v sovražnikovih rokah; pozneje pa se je dognalo, da je umrl), Schneider Leop. iz Mor. Hranice (Moravsko), 19. nov., Karrer Jan., Volšp., 12. nov., Valenti Artur, Tione (Tirol.), 12. nov., Pavlič Anton, Otmanje (Cel.), 15. nov., Fingerlos Florjan, Krasta (Št. Vid), 24. nov., Jernej Anton, Grebinj (Velik.), 15. nov., Mihal Jožef iz okraja Časlava (Češko), 22. nov., kadet Gust. Pribil iz Železne Kaple, 22. novem., Tameschitz Franc, Gradež (Št. Vid), 22. nov., Ropper Jož., Celovec, 22. novem., Moschitz Albin, St. Johann (Št. Vid), 23. nov., Pirolld Ferd., St. Johann (Št. Vid), 23. nov., Duschni Jakob, Stockenboi (Beljak), 25. nov., Laber Janez, Stockenboi, 12. nov., Schaidler Jan., Volšperk, 25. nov., Sonjak Peter, Bistrica (Velik.), 25. nov., Kronawetter Jožef, Krka (Št. Vid), 25. nov., Grawuschnig Karel, Mostič (Št. Vid), 25. nov., Steiner Franc, St. Martin (Cel.), 25. nov., Harrich Jožef, Grabštanj, 25. nov., Čarj Jožef, Dobrlavas (Velik.), 25. nov., kadet Brücke Hans, profesor v Ljubljani, 25. nov., Grego Viktor iz Pirana (v Istri), 25. nov., Bartoš Jož., Restok (Češko), 30. nov., Denk Karel, Teschendorf (Špital), 30. nov., Kanduč Janez, Podkloster, 10. nov., Schorn Lorenc, Trdnjvas (Cel.), 22. nov., Albl Franc, Trbiž, 1. dec., Leitgeb Fric, Krka (Št. Vid), 2. dec., Webernigg Franc, Hartegg (Št. Vid), 3. decembra, Felix Gustav, Elbogen (Češko), 3. dec., Kučič Jože iz

Čresa, 26. nov., Pokorny Anton iz okr. Brandeis (Češko), 2. dec., Obergantschnig Janez, Steinfeld (Špital), 3. dec., Pegrin Matija, Železna Kapla, 3. dec., Hrvatin Rudolf, Konfanar (Istra), 2. dec., Hudinast Rudolf, Krasta (Št. Vid), 2. dec., Rusin Otilij, okr. Tržič (Goriško), 2. dec., Smolnig Ant., Dobrlavas, 2. dec., Čemernjak Matija, Marija na Zili, 2. dec., Leb Ferd., St. Georgen am Längsee, 2. dec., Pečnik Karel, Celovec, 2. dec., Writz Pankr., Pustrica (Velik.), 2. dec., Schader Janez, Ledenice (Beljak), 2. dec., Wobek France, Vovbre (Velik.), 2. dec., Ortner Štefan, St. Lorenzen (Šmohor), 2. dec., Vondraček Karel, Holubice pri Pragi, 22. jun., Vondraček Vinko, Praga, 22. junija, Duss-Maschek Anton, Ljubelj, 22. jun., Markowitz Jan., Bekštanj (Beljak), 19. jun., Kordaš Jožef, Običe (Cel.), 19. jun., Konševoy Janez, Volšperk, 19. jun., Stromberger Albin, Šmarjeta (Velik.), 19. junija, Jakobič Rudolf, Škofiče (Cel.), 20. jun., Zeichen Gregor, Ledenice (Beljak), 19. jun., Kraut Jožef, Bistrica (Velik.), 25. nov., Bilek Peter, okr. Selčan (Češko), 25. nov., Masa Franc, okr. Selčan, 26./11., Brežan Ludovik, Logavas (Beljak), 25. novembra, Kuscher Alojzij, Blatograd (Cel.), 25. nov., Kvarantotto Andrej, Rovinj (Istra), 25. nov. — Wilhelm Barnabas iz Beljaka, desetenik, se je 19. jan. t. l. v gorah ubil; pokopan je na vojaškem pokopališču v Rablju. Bog jim bodi plačnik!

Vsi oni, kateri so naročili novi cenik ali vzorce za spomlad pri tvrdki R. Stermecki, Celje, Štajersko, naj blagovolijo potrpeti do začetka marca, ker se je letos zgotovitev istih zaradi pomanjkanja oboja in surovini nekaj zakasnila.

Vetrinj. (Pogreb.) Dne 8. t. m. smo pokopali v Kamenu gospodarja velengledne Prodove hiše na Gori Mihaela Plaša. Pogreb je bil veličasten. Od štirih župnij so prišli ljudje izkazat rajnemu zadnjo čast, med njimi štirje gospodje duhovniki. Saj je bil rajni pobožen mož, vnet ud svete katoliške cerkve in poštenjak sploh. Svoj materni jezik je vedno ljubil in tudi svoje otroke vzgojil v značajne, verne in narodne Slovence. Šele ob grobu zna človek krščansko življenje prav ceniti, šele ob grobu spozna, da vsa posvetna čast in mogočnost nič ne velja in vyzame človek seboj na drugi svet le dobra dela. Če je bil značajan, se mu tega nazadnje ni treba kesati. Rajnemu svetila večna luč, Prodovi rodbini pa naše iskreno sožalje!

Podkloster. (Kronika.) Naši fantje navadno pridno dopisujejo iz fronte domov. Prav imajo. Ko bi vedeli, kako veselje napravijo njihove vrste domačim, bi še večkrat. Še večje je pa veselje, kadar se sami prikažejo za par dni in namesto „kvarte“ sami povejo, kako je in kako gre. — Ni pa vsak tako srečen, da bi mogel na „urlaub“! Marsikak širokopleč domobrambec 4. polka, ali čvrsti lovec 8. lovškega bataljona ali ponosen pešec 7. pešpolka ne bo več slišal domačega, podklosterskega zvona. Vršil je svojo dolžnost do zadnjega zdihljeja in zdaj uživa svoj večni „urlaub“ več 100 kilometrov proč od „Hriberca“, kjer počivajo njegovi ljubi domači... Takoj ob začetku vojske je padel stotnik Henrik Grum iz ugledne Grumove hiše v Podklostru in učitelj Tomaž Moschitz, sin podklosterskega nadučitelja; v Galiciji sta njihova groba! Ravno tako počivajo v gališki zemlji: Anton Schultes in Janez Armitter, oba podklosterska pismo-noša, potem kmečki fant Jože Wank iz Peč, in tovarniški delavec Franc Makovic od Zilice. Leta 1915 so se odprli grobovi za Jan. Fertala, pd. Čikofovega iz Zagorč, za Gottfrieda Kerschbaumer in Petra Druml, oba iz tovarne na Zilici; za Pavla Ojcl iz Peč, za Franca Kroisenbacher, pd. Mežnarjevega iz Podlipe, za kolarja Janeza Lamprecht iz Sovč ter mornarja Janeza Nadrag iz Podklostra. — Letos pa je legel v grob France Wiegele, pd. Krajcar v Pečah, za ranami, ki jih je dobil na italijanskem bojišču. — Poleg teh izgub se pogreša Janez Tarman, pd. Zgornji Deberniki iz Peč, Janez Gallob, pd. Miklnovi iz Podlipe in Jan. Sarnic iz Sovč. Všteti pa tukaj niso junaki, ki so samo radi zaslužka bivali dalje ali krajši čas v Podklostru. Seveda te izgube bole, ali ljudstvo jih prenaša čudovito resno, ker ve, da so padli za veliko stvar. Slava njihovemu spominu!

Št. Vid pod Juno. Velikokrat, prevelikokrat smo stali v minulem letu ob odprtem grobu. Zapustili so nas Peter Butej, pd. Vrank, o katerih je „Mir“ že poročal. Pokopali smo Rogačevo mater, Jožefo Kues, Ukmanovega očeta in 15 drugih, velikih in malih. Kar je posebno hudo, je dejstvo, da smrt na vrata eneistne hiše ni potrkala samo enkrat, ampak po dvakrat in trikrat. Tako je spoštovana družina Starc, pd. Mohorova v Mokrijah izgubila kar tri osebe: vsled na bojišču dobljenih ran sta umrla sinova Blaž in Jožef, malo pred njimi je zatisnila oči vrla kmetica Ana Starc rojena Ilgoce, duhovna mati vlč. župnika Starca. Hohelnova hiša v Mokrijah je darovala

za domovino mladenca Janeza in Jerneja Volavčnik. Nad vse bridko pa je zadela smrt družino g. Jak. Kovačiča, nadučitelja v Št. Primožu. V poletju je umrla v Žvabeku stara mati gospa Pistočnik, v jeseni smo zagrebli najmlajšega sina Mirosława, ki je šel kot angelček oznaniti prihod svoje ljube mamice Marije Kovačič roj. Pistočnik, ki se je ločila dne 20. januarja, večkrat sprevidena s sv. zakramenti. Mnogobrojna udeležba pri pogrebu je pričala, da smo položili v grob vrlo ženo in gospodinjico ter skrbno mater in soprogo. — Naj bode še omenjeno, da so padli na bojišču slave poleg zgorajimenovanih še Filip Škof, pd. Furvan, Blaž Gregorič, pd. Ukmanov, Jožef Gregorič, pd. Viltežnik. O več drugih se še nič ne ve natančneje. — Vsem rajnim podeli Bog mir in pokoj, prizadetim družinam pa izreka mo iskreno sožalje!

Medgorje. (Smrt in pogreb rojaka-vojaka — na tujem.) Dne 28. m. m. je Lucija Plažunder pd. Plažundera, kajzarica na Rutah, nenadoma prejela nepričakovano pismo sledečega besedila: „Gospa Lucija Plažunder! Žalostna je moja dolžnost kot komandanta, da Vam sporočim o naglo prihiti smrti Vašega moža, črnovogonega infanterista Janeza Plažunder. Isti je dne 23. t. m. ob 10. uri dopoldne, ko je izvrševal vojaško službo, naglo umrl. V sledeči zdravniški preiskavi se ni moglo točno dognati, kaj bi bil vzrok njegove tako nagle smrti. — Po svoji vestni zvestobi, katero je rajni do zadnjega trenutka kazal in po svoji postrežljivi voljnosti je rajni veljal kot blesteč vzgled svojim tovarišem. — Sprejmite torej od mene zagotovilo, da bodo rajnega ne samo njegovi predpostavljani, ampak tudi njegovi tovariši ohranili v zvestem in častnem spominu. — Ob koncu Vam še naznanjam, da je bil rajni dne 24. t. m., ob 4. uri popoldne, z vojaškimi častmi in po blagoslovu po vojaškem duhovnu na pokopališču v Št. Lovrencu v Leški dolini pokopan. — Vse pri njem najdene vrednostne reči (kakor tudi znesek K 12'01) Vam bodo po vojni pošti doposlane.“ — Iz medgorske občine je vojska pobrala precej mož. Mrtvih je vojakov (od teh bratov in drugih), pogrešanih je kakih . . . In sedaj pa še Plažunder! Bil je vzgleden, skromen in marljiv ter tih človek, ki je že prej pokopal svoje stariše. Pa nesreča ni vedno sama. Njegova žena je pokopala dne 3. okt. l. l. svojega očeta! Od živine je poginil lani en konj in dve kravi. Vzgledeverna žena ne obupaj s svojima dvema dečkoma! Stari Bog še živi in bo zopet poslal boljše čase!

Galicija na Koroškem. (Smrt poštenjaka.) Dne 1. t. m. je nenadoma umrl eden največjih posestnikov tukajšnje župnije, eden najbolj zvestih narodnjakov, mož zlatega značaja, gospod Jožef Urank pd. Kauh. Na večer omenjenega dne je skupno s svojo družino opravil še molitev svetega rožnega venca, vlegel se k počitku in za kratek čas nato izdihnil svojo blago dušo. Bolehal je na srčni bolezni. Rajni je bil eden izmed najmarljivejših odbornikov tukajšnje posojilnice od njenega začetka, bil je dober in skrben oče svoji družini, ljubeznjiv mož svoji ženi ter tih in miren sosed svojim sosedom, pravičen mož in vesten katoličan. Bil je tudi prvi občinski svetovalec in velik dobrotnik naše župne cerkve. Še v nedeljo pred svojo smrtjo je imel namen izročiti 200 K tukajšnji cerkvi. Da imamo tukaj tako lepo zvonjenje, je tudi rajnega zasluga, ker je en zvon sam kupil. Rajni je bil tudi zvest državljani. Bil je eden med prvimi, ki je podpisal vojno posojilo in sicer iz cele župnije v največjem znesku. Kako je bil rajni sploh priljubljen, je pokazal njegov veličasten pogreb, kojega je vodil domači gospod župnik ob asistenci č. g. provizorja L. Božiča iz Apač, kjer ima rajni tudi posestvo. Pri pogrebu si videl tukaj ljudi iz osem sosednih župnij. Na odprtem grobu je vzel od rajnega slovo domači župnik V. Čeh, ki je slikal rajnega kot izvrstnega družinskega očeta, dobrega in zvestega moža, ljubeznivega sosedu, gorečega kristjana in velikega dobrotnika tukajšnje cerkve. Rajni zapušča dva sina, izmed katerih je eden pri vojaki, in eno hčer. Blag mu boji spomin!

Iz Dolinčič nad Plberkom. (Tatvina. — Smrt vojaka.) Pri tukajšnjem posestniku Val. Ambrožu pd. pri Črncu so v noči 27. jan. vlomili neznani tatovi ter odnesli približno sto kg razne moke, mesa, kruha idr. — Za cesarja in domovino je žrtvoval svoje mlado življenje Videmšek Gašper, blag in tih mladenič. Svetila mu večna luč!

Kadar prsa bolijo, masiramo s Fellerjevim bolečine tolažečim, rastlinskim esenčnim fluidom z zn. „Elsa-fluid“. To dobro stori! 12 steklenic franko veljajo samo 6 kron od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 67 (Hrvaško). Fellerjeve odvajalne rabarbarske kroglice 6 škatljic 4 K 40 h franko. Zdravniška priznanja. (es)

Žitni monopol.

Prej ali slej mora ugasniti vojni ogenj, ki danes še pustoši središče kulture, blaženo našo Evropo. Zato se misli državnikov obračajo že zdaj v bodočnost. Zdaj že delamo račune in povprašujemo, kako se bodo plačali stroški, ki jih je nam in vsem prizadetim napravila vojska, kako se popravi škoda, ki je nastala na blagu, in kar je več, na človeškem življenju. Bojni račun stavi silne zahteve: Na to niti misliti ni, da bi mogli plačati vse naenkrat. Ako bomo plačevali obresti dolgov, ki se bodo morali napraviti ali so se že napravili, bomo zadovoljni. Dolg je tu, kako plačati, odkod dobiti sredstva? Izračunalo se je, da bi v pokritje dosedanjih stroškov bilo treba približno 1'2 milijard novih davkov. Približno se je tudi že kazalo na viro: Nekdo je izračunal, da bi se moglo dobiti: od špirta . . . 100 milijonov od vžigalic . . . 15 „ zavarovalnih zavodov . . . 27 „ petroleja . . . 49 „ piva . . . 25 „ elektricitete . . . 100 „ dušika (umetn. gnojila) . . . 50 „ premoga . . . 263 „ livarn za železo . . . 140 „ koksa . . . 44 „ itd.

Vse to nas manj zanima. Bolj pa mora našo pozornost obračati nase predlog, naj se tudi poljski pridelki obdačijo, kakor špirit, premog, pivo, železo, elektrika itd. In v to svrhu se dela račun tako: Avstrija pridelala

pšenice . . .	15 milijonov	meterskih	stotov
rži . . .	27	„	„
ječmena . . .	14	„	„
ovsa . . .	20	„	„
turščice . . .	4	„	„
ajde . . .	1	„	„
stročnine . . .	2	„	„

Obdačimo vsak meterski stot s 5 K davka, nam to da 440 milijonov kron! Tak predlog bremo v „Wiener Sonn- u. Montagszeitung“. S to stvarjo bavi se tudi poluradni avstrijski „Fremdenblatt“ dne 6. febr., ali tudi tako, da z njegovimi izvajanjmi ne moremo biti zadovoljni.

Najprej moramo pojasniti, česar se menda pisatelji dotičnih člankov niso zavedali; da se žitni pridelek ne da primerjati s pridelkom kake industrije. Tovarna ves svoj špirit proda, kmet pa mora velik del svojega žita zopet sejati in hraniti, da preživi čez leto svoje ljudi! Ali tega gospodje ne vedo? Čudimo se. Ne bi rekli proti temu toliko, če bi se konzumu podražilo blago, ako že res ni nikjer drugod najti sredstev, ali hoče se li podražiti tisto, kar mora kmet dati živini, dati poslom? Tak nov davek bi naložil kmetijstvu, ki že zdaj pušča zemljo v celini, novo breme v znesku kakih 300 milijonov kron, ker računamo, da more kmet skupnega pridelka le eno tretjino prodati. Eno tretjino bo seve kmet odvalil na konzumenta. Nam se zdi to tako nevaren poizkus, da se o njem niti debatirati ne da, zdi se nam naravnost nesmiseln. Če se tako postopa, bi se moralo industriji tudi obdačiti ne le pridelek, ki ga proda, marveč vsak tekoči stroj še posebej. V tem smislu je kmetu posel kakor stroj, ki zanj dela.

Zagovorniki davka na žito zahtevajo potem še žitni monopol. V neki meri bi morala biti država lastnica kruha. Kot najpotrebnejše

bi moral biti žitni pridelek odtegnjen trgovini in njenim poljubnim cenam, ki so prečestokrat posledica neopravičene in morebiti nepoštenne spekulacije. In vendar! Ko premišlujemo o takih načrtih, jih ne morem umeti. Če ena stvar naj preide drugemu v last, se mu mora nekako resnično izročiti. Pri tobaku je to lahko mogoče. Kmet ki ga pridelal, ga ne rabi, odda ga državi in ta ga razdeli ter po prodajalnah prodaja. Enako pri soli. Tudi špirit bi se dal tako prodajati in sladkor ter vse, kar se izdeluje v tovarnah. Ali moka in kruh? V mestih da, tam je mogoče napraviti c. kr. prodajalno za moko in c. kr. pekarno. Ali tudi na deželi so mali ljudje; obrtniki, oženjeni delavci in čestokrat posestniki sami, ki morajo tega ali drugega žita enkrat za seme, drugikat za kruh ali krmo dokupavati. Ker bi bilo medsebojno prodajanje cenejše, kdo bi zabranil, da ne bi se moka in žito tihotapila od hiše do hiše, od vasi do vasi? In kdo plača nove uradnike, ki bi bili potrebni, da se ta monopol uredi in kolikortoliko pravilno uraduje?

Načelno bi morebiti kmet lahko privoli v ta načrt. Kmet pri žitu pred vojsko ni nič zaslužil in med vojno primeroma drugim potrebam domače žito ni drago, da je moka tako draga se naj išče vzroka drugod, ne pri naših kmetih. Ali omenjeni list „Fremdenblatt“ že sam opozarja na neko nevarnost: Nevarnost je, da bi se v takem zavodu strankarsko ne gospodarilo. Avstrijska žetev je vredna 250 do 400 milijonov in pri takih svotah je mogoče, dajati „milodarov“. Da, tega se tudi mi bojimo in sploh vsega, kar vzame v roke naša birokracija. Ne strinjamo se pa z uradnim listom, če ta piše proti obrambni carini na poljske pridelke in trdi, da se ta v Avstriji ni obnesla, da poljedelstvo zaradi tega pri nas tako počasi napreduje, ker mu je carina vzdrževala visoke cene; ko bi bile cene nižje, misli dotični pisatelj, bi bili kmetje prisiljeni, več pridelati, da morejo obstati.

Kmet se tem ljudem zdi kakor mačka, ki spi, če ni lačna, in šele, ko se zgleda glad, gre za mišmi. Taka pa stvar ni. Ko bi ne imeli carine, ko bi bil kruh 30 let sem cenejši in žito pri stotu 2 do 4 K cenejše, bi ostalo danes še veliko več polja neobdelanega, in ne vemo, ali bi ne umirali sedaj v vojski gladi. Avstrija je res zaostala v poljedelstvu. Par števil naj to dokaže:

Na hektar se pridelal	pšenice,	ječmena,	krompirja
v Belgiji	26 met	27 met	211 met
v Nemčiji	24 „	22 „	159 „
v Avstriji	15 „	16 „	100 „
v Rusiji	9 „	10 „	74 „

In zakaj smo zaostali? Zato ker čestokrat vse naše socialne naprave služijo le strankarstvu, ker nimamo velikopotezne vlade, ki bi odločno in, kjer treba, brezobzirno nastopala. In vendar moramo vse storiti, da dvignemo ta zaklad, ki čaka dela; brez dela pač ni jela. Naše poljedelstvo lahko pridelal iz naše zemlje danes že pri danih sredstvih celo milijardo vrednosti več, nego je pridelovalo dozdaj, ali predpogoj k temu je, da naraščajoči rod učimo delati, ne pa lenariti, da mladino navajamo k delu, ne pa k neplodovitemu pohajkovanju po šolah. Napolnili smo mladino z neko nesrečno domišljavostjo, da misli, škoda je če bi delala, in da je za vse nekaj boljšega na svetu, samo za delo ne. Tukaj je treba prijeti, da pridemo zopet na trdno pot. V. Podgorc.

100 litrov domače pijače!

osvežuje in gasi žejo, vsak si more z malimi stroški sam izdelovati. V zalogi so: Ananas, jabolka, grenadine, maline, muškatne hruške, pomaranče, dišča perla, višnje. Ponesreči se nikdar. Te domače pijače se poleti zauživajo lahko ohlajene in pozimi tudi gorke, namesto ruma in žganja. Tvarina z natančnim predpisom stane K 5'50 franko po povzetju. Na 5 takih porcij dam eno porcijo zastoj. Za gospodarstva, tovarne, večje gospodinjstvo, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker delavca poživila in ga ne opoji in njegovi delavni moči ne škoduje.

Janez Grollich,
Engel-drogerija v Brnu št. 688, Moravsko.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.